

Motion till riksdagen

1987/88:A9

av Alf Wennerfors m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:10 med förslag till lag om styrelserepresentation för de privatanställda, m. m.

1 Inledning

Lagarna om styrelserepresentation jämte medbestämmandelagen har givit de anställda i företag långtgående möjligheter att få sina synpunkter beaktade i samband med såväl företagsledningsfrågor som frågor som rör den dagliga verksamheten. Härigenom har de anställdas kunskande och erfarenheter kunnat bidra till företagets utveckling, vilket i det övervägande antalet fall torde ha varit till fördel för såväl de anställda som företaget.

Moderata samlingspartiet har av denna anledning givit sitt stöd till att huvuddragen i den nuvarande lagstiftningen tillkommit. Vi anser att lagstiftningen på detta område fungerar väl och finner det därför opåkallat att – bortsett från en del tekniska justeringar – vidta några förändringar.

2 Propositionens innehåll

Den proposition regeringen nu förelagt riksdagen innebär att lagen om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar (LSA) och lagen om styrelserepresentation för de anställda i bankinstitut och försäkringsbolag (LSABF) förs samman i en ny lag.

Rätten att utse två styrelseledamöter och två suppleanter blir huvudregel. I företag med minst 1000 anställda utökas dock styrelserepresentationen till tre ledamöter och tre suppleanter.

Arbetsstagarrepresentant får även rätt att närvara och delta i beredningsorgan, om det gäller ett ärende som senare skall avgöras av styrelsen.

Den hittillsvarande regeln att facklig organisation skall företräda mer än hälften av de anställda på arbetsplatsen för att ha rätt till styrelserepresentation slopas, och representationsrätten utvidgas i vissa fall beträffande kommissionärsföretag.

Vidare införs en regel om att skadestånd skall kunna utkrävas om lagens villkor inte uppfylls.

Propositionen behandlar dessutom frågor rörande jävsregler, där regeringen föreslår att sådana undantag görs i de normala jävsreglerna att representanter för de anställda kan delta även i beslut om ärendet senare skall bli föremål för MBL-förhandlingar.

Slutligen innehåller propositionen ett förslag om att det personliga betalningsansvar i en likvidationssituation som åligger styrelseledamöter i t. ex.

aktiebolag skall utgöra ett s. k. presumtionsansvar. Denna lagändring omfattar samtliga styrelseledamöter i aktiebolag, ekonomiska föreningar, bankaktiebolag, försäkringsbolag jämte andra associationer som omfattas av det nu föreliggande lagförslaget.

3 Representationsregeln

Propositionen visar på det motsatsförhållande som råder mellan å ena sidan de fackliga organisationernas strävan att medverka i beslutsfattande på alla nivåer och i alla sammanhang inom företaget och å andra sidan nödvändigheten av att organisationerna agerar som representant för de anställda, även i situationer då de anställdas intressen kan vara i konflikt med ägar- och företagsledningsrollen. Denna konflikt blir alltmer uttalad allteftersom de fackliga organisationerna via löntagarfonder och AP-fonder kommer att utöva ett mer direkt ägarinflytande i företagen och på kapitalmarknaden. De fackliga organisationernas legitimitet kan då ifrågasättas.

Skulle en sådan konflikt uppstå får den lösas i demokratisk ordning inom de fackliga organisationerna själva. Det kan inte vara rimligt att lagstiftningsvägen införa regler som ger de kollektivavtalslutande organisationerna långtgående befogenheter även i företag där de har få medlemmar. Man måste utgå ifrån att de anställda själva bäst kan bedöma i vilken utsträckning de genom medlemskap i en facklig organisation önskar bli företrädare i sitt företags styrelse. Det är inte rimligt att de blir företrädare av en organisation i vilken de inte önskar vara medlemmar. De nuvarande reglerna om en facklig representativitet motsvarande minst hälften av de anställda för att berättiga till ledamotskap i ett företags styrelse bör därför bibehållas.

Huvudregeln bör likaså vara att styrelserepresentanterna skall utses bland de anställda i det berörda företaget.

4 Antalet arbetstagarrepresentanter

Antalet fackliga organisationer inom ett och samma företag kan vara avsevärt. Detta förhållande gäller oberoende av antalet anställda i företaget. Många företag arbetar inom skilda områden eller branscher, med avsevärd geografisk spridning eller också i andra avseenden på ett sätt som innebär att de anställda har mycket varierande arbetsförhållanden och varierande erfarenhet. Det gäller också de kommunala och statliga bolag som har kollektivavtal med huvudorganisationer på såväl den privata som den offentliga sidan.

Det torde inte vara möjligt att ge alla dessa skilda intressen representation i företagets styrelser. De problem som kan finnas i detta sammanhang kan endast lösas genom samverkan mellan de anställda själva och deras organisationer.

En utökning av antalet arbetstagarrepresentanter till tre ledamöter och tre suppleanter skulle i många fall endast medverka till att göra styrelsearbetet tyngre för samtliga ledamöter. Det är inte en styrelses storlek som avgör dess kompetens utan ledamöternas kvalifikationer, effektivitet och förmåga

att motsvara de speciella krav som ställs på ett företags styrelse. Det är vidare viktigt att betänka att företag väljer olika storlek på sina styrelser med utgångspunkt i styrelsens arbetsätt.

Mot. 1987/88
A9

5 Skadestånd

Frågan om skadestånd i den arbetsrättsliga lagstiftningen har också behandlats i andra sammanhang. Vi hänvisar till motion 1986/87:A734.

Nya bestämmelser om skadestånd i den arbetsrättsliga lagstiftningen bör inte införas innan den av oss begärda analysen utforts och de ändringar införts som kan påkallas som ett resultat av denna analys. Likaså är det nödvändigt att avdragsrätt vid beskattningen återinförs.

Vi avstyrker därför förslaget om införande av skadestånd i lagen om styrelserepresentation.

6 Styrelseledamots betalningsansvar

Det är uppseendeväckande att ett lagförslag om en generell ändring av styrelseledamots betalningsansvar i aktiebolagslagen presenteras som en del i en proposition om styrelserepresentation för de privatanställda. Denna fråga berör samtliga styrelseledamöter och har konsekvenser för det förtroende aktieägare och andra intressenter i företaget, inkl. de anställda, har för företagets styrelse.

Det är väsentligt att medvetandet om att styrelseuppdrag i företag innebär ett avsevärt ansvar och krav på en helhjärtad arbetsinsats inte urholkas. Utvecklingen under de senaste åren visar att det finns anledning att med skärpa framhålla detta förhållande.

Vi är därför inte beredda att utan närmare utredning och debatt nu tillstyrka en uppmjukning av det personliga ansvaret. Frågan bör närmare utredas innan riksdagen tar ställning till förslag om eventuellt ändrade regler i detta hänseende.

Regeringen har inte kunnat visa att det för närvarande föreligger behov att ändra den nuvarande lagstiftningen.

7 Hemställen

Med anledning av vad ovan anförs hemställer vi

1. att riksdagen avslår proposition 1987/88:10,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om fortsatt utredning av frågan om styrelseledamots betalningsansvar.

Stockholm den 9 november 1987

Alf Wennerfors (m)

Bengt Wittbom (m)

Anders G Högmark (m)

Erik Holmkvist (m)

Gullan Lindblad (m)

Sonja Rembo (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Sten Svensson (m)